

ČTVRTÝ ROČNÍK STŘEDNÍ ŠKOLY

Orientační úroveň podle SERR: B2-C1

Analýza situace / Co žák/žákyně potřebuje, aby situaci zvládl/a? (prakticky, co nejvíc vztaženo k životu žáků)

Komunikační jazyk:

- porozumět se ve škole – komunikovat s učiteli a spolužáky
- orientovat se ve vrstvách jazyka a volit je adekvátně vzhledem k různým situacím
- rozumět instrukcím v různých předmětech a organizačním pokynům, které se vztahují k obecnému fungování ve škole
- umět se správně zeptat, ať už ústně nebo písemně

Akademický jazyk / akademické dovednosti:

- orientovat se v učivu jednotlivých předmětů a porozumět do hloubky maturitních (profilových) předmětů
- umět si efektivně dělat výpisky, ze kterých pak může vycházet při studiu
- ovládat nástroje a postupy, které mu umožní si dohledat informace, jež nezachytil během výuky (propojení s mateřským jazykem, práce se slovníkem, práce se zdroji a příručkami)
- umět produkovat slohové útvary v podobě požadované u maturitní zkoušky
- systematicky pracovat se zpětnou vazbou – umět sám zhodnotit cizí text, efektivně naložit se zpětnou vazbou, kterou mu v jazykových otázkách poskytne někdo jiný
- porozumět zadání didaktického testu, umět využívat potřebných strategií k efektivnímu a úspěšnému složení testu
- při ústní zkoušce se vyjadřovat na vysoké úrovni s používáním odborného jazyka předmětu ČJL

Metakognitivní dovednosti / zpětná vazba:

- znát silné a slabší stránky svých znalostí a dovedností, aby věděl, v čem je dobrý a na čem musí naopak ještě zapracovat

Cíle kurzu/ Co učitel/učitelka v tématu sleduje? Co potřebuje, aby si žák/žákyně osvojil/a?

Cíle se odvíjejí od jednotlivých dovedností uvedených v Katalogu požadavků zkoušek společné části maturitní zkoušky a vycházejících z obsahu písemné a ústní části maturitní zkoušky, které stanovují ředitelé škol.

Popis sylabu

Předkládaný sylabus obsahuje především témata související s požadavky maturitní zkoušky z ČJL, zahrnuje ale také opakování pravopisných a mluvnických jevů, jejichž znalost je v jednotlivých částech MZ ověřována.

Ve čtvrtém ročníku se obsah sylabu příliš neliší od potřeb všech maturantů, pro žáky s OMJ však sylabus přináší výběr těch nejdůležitějších témat, v nichž bývají méně úspěšní.

Prioritou je i nadále rozvoj dovednosti psaní, konkrétně se směřuje k procvičování vybraných slohových útvarů (zpráva, dopis, popis, vypravování), které se u maturitní písemné zkoušky často vyskytují a zároveň jsou pro žáky s OMJ přístupnější a zvládnutelnější než útvary jiné.

Druhým pilířem sylabu je práce na strategii k jednotlivým částem maturitní zkoušky, a to včetně zjišťování kritérií hodnocení jednotlivých částí zkoušky na dané škole žáka. Pořadí práce na strategiích není striktní, vycházíme z potřeb našich žáků. V rámci písemné práce doporučujeme zejména nácvik výběru tématu a práci se strukturou/osnovou stejně jako vlastní kontrolu již napsaného textu podle daných kritérií (checklist). Pro zvládnutí didaktického testu věnujeme pozornost zejména porozumění zadání otázek a strategiím vyplňování testu.

Písemná práce i didaktický test úzce souvisí rovněž s pravopisem (akcentovány jsou především frekventované problémy, jež vycházejí z průběžných výsledků žáků), v mluvnici se zabýváme hlavně syntaxí, ale také slootovnou a morfologickou analýzou slov.

Na úvod celého kurzu i jednotlivých témat zařazujeme krátkou diagnostiku, abychom zjistili, na co navazujeme (tedy co už žáci ovládají) a čemu je třeba věnovat víc prostoru.

Řečové dovednosti	
ČTENÍ	<p>Čtení s porozuměním se snažíme rozvíjet s ohledem na všechny tři části maturitní zkoušky z ČJL co nejvíce – zejména ve vztahu k přípravě na psaní konkrétních slohových útvarů (prostřednictvím “ukázkových textů”) a práci s textem v didaktickém testu.</p> <p>Zapojujeme klasické typy testových úkolů a prostřednictvím “hlasitého přemýšlení” žáky seznamujeme s různými strategiemi řešení.</p> <p>V textech si předem vytipujeme slovní zásobu, která může být pro žáky nová, systematicky s ní pracujeme a doptáváme se na významy. Vedeme žáky k tomu, aby dokázali odhadnout, zda je význam neznámého lexika klíčový pro další práci s textem a je tedy nutné si ho dohledat ve slovníku, či si vystačí s kontextem.</p> <p>Směřujeme pozornost žáků k jazyku textů s ohledem na slohový útvar. U jednotlivých slohových útvarů systematicky upozorňujeme na fráze/gramatické jevy, jež jsou pro daný útvar typické a aktivně s nimi pracujeme při sestavování slohové práce.</p>
PSANÍ	<p>Dovednost <i>Psaní</i> je v tomto ročníku v centru naší pozornosti. Úzce ji propojujeme se čtením, neboť tím si žáci osvojují modely pro vlastní produkci písemných prací.</p> <p>Provádíme žáky postupem přípravy slohové práce včetně výběru tématu/útvary, vedeme je k práci s osnovou/strukturou textu, a k tomu, aby dokázali využít co nejvíce “prefabrikovaných” vět a slovních spojení pro daný slohový útvar.</p> <p>Kromě postupného procesu psaní do kurzu zapojíme i nácvik psaní komplexní písemné práce, a to včetně vlastní kontroly odevzdávané práce a zejména konkrétní a detailní zpětné vazby.</p>
MLUVENÍ	<p>Vzhledem k pokročilosti maturantů se na dovednost mluvení nezaměřujeme přímo, přesto se snažíme během aktivit kultivovat jejich vyjadřování zejména pro potřeby ústní zkoušky z ČJL.</p> <p>Motivujeme žáky, aby se snažili vyjadřovat spisovným jazykem v rozvitých větách.</p>
POSLECH	<p>Vzhledem k pokročilosti maturantů se na dovednost poslechu nezaměřujeme přímo, neboť jsou mu žáci vystaveni permanentně.</p>

Vybrané řečové roviny	
SLOVNÍ ZÁSoba	<p>Slovní zásoba je rozšiřována soustavně, prohlubují se strategie, jejichž nácvik začal už v předchozím ročníku. Zvláštní pozornost je věnována různým typům konektorů, jež přispívají k soudržnosti textu, a “prefabrikovaným” frázím, které lze použít při psaní konkrétních slohových útvarů (např. obraty ve formálním dopise či žádosti). Pozornost také věnujeme správnému používání lingvistických či literárních termínů, jež se objevují v didaktickém testu.</p>
GRAMATIKA	<p>V této fázi už považujeme gramatiku ČDJ za dokončenou, ale vyskytnou-li se nějaké přetrvávající problémy z nižších úrovní, je samozřejmě možné témata doplnit krátkým výkladem a procvičením (tzv. minilekce).</p>
MLUVNICE	<p>V souvislosti s obecným zaměřením kurzu na rozvoj psaní je hlavním tématem mluvnice slovosled, příp. jeho odchylky. V kurzu se zaměřujeme také na opakování základních mluvnických jevů, které se vyskytují v zadání didaktických testů, zároveň však podpoří tvorbu slohových prací (synonyma, slova příbuzná, větné členy, slovní druhy...) Procvičujeme zejména frekventované jevy z didaktických testů.</p>
PRAVOPIS	<p>Pravopis se v této fázi řeší především s ohledem na “chytáky” z didaktických testů. Je vhodné zařazovat jedno cvičení vždy na začátku nebo na konci lekce, aby při samotné přípravě na DT nebyl objem tak velký. Specifická pozornost je dále věnována interpunkci, včetně nácviku správného psaní přímé a nepřímé řeči. Systematicky žáky vedeme k čitelnému projevu a k péči o detaily: velké písmeno je opravdu velké, věta končí tečkou apod.</p>
DOPLNĚNÍ	<p>Při nácviku psaní procvičujeme i práci s Pravidly českého pravopisu. Rovněž žákům pomocí modelování ukazujeme, jak si texty vhodně naplánovat a rozvrhnout do odstavců. Zaměřujeme se na strategii přípravy písemné slohové práce i strategii vyplňování didaktického testu. Na ústní zkoušku z ČJL žáky z časových důvodů systematicky nepřipravujeme, příprava by měla nejvíce probíhat v samotné škole. V kurzu vycházíme z individuálních potřeb jednotlivých účastníků takovým způsobem, aby byly lekce ku prospěchu všem žákům.</p>